

Informatienota voor : vergadering algemeen bestuur

Datum : 30 maart 2023

Onderwerp : informeren burgemeester bij incidenten

Agendapunt : 10

Kenmerk : AB/2308

Portefeuillehouder: A. Bronsvoort

Bijlage: Notitie informeren burgemeester bij incidenten

Kennis nemen van

De afspraken over het informeren van burgemeesters bij incidenten.

Inleiding

Het komt voor dat de burgemeester niet, niet tijdig of niet via de afgesproken werkwijze wordt geïnformeerd bij incidenten. Daarom hebben de burgemeesters verzocht om de informatievoorziening te verbeteren.

In de Notitie informeren burgemeester bij incidenten (bijgevoegd) staat beschreven hoe de burgemeester tijdig en op een goede wijze geïnformeerd kan worden bij incidenten zodat hij/zij zich een zo goed mogelijk beeld kan vormen van de actuele situatie.

Kernboodschap

1. De OVD-Bevolkingszorg informeert de burgemeester bij brandweer- en GHOR-gerelateerde incidenten.
2. De politie informeert zelf de burgemeester volgens de afspraken in het beleidspiket.
3. Bij GRIP 0 wordt de 5P¹ systematiek gehanteerd.
4. Er wordt door alle kolommen specifiek getraind op politieke sensitiviteit en maatschappelijke impact.
5. Afwijkende informatiebehoeften van burgemeesters worden inzichtelijk gemaakt, waarbij het uitgangspunt is dat gestreefd wordt naar zoveel mogelijk uniformiteit.

Vervolg

- Gemeenten maken inzichtelijk wat de behoefte is van hun burgemeester en delen dit met het cluster. Een eerste stap daartoe is het inventariseren in hoeverre er in de afgelopen periode daadwerkelijk problemen / knelpunten zijn geweest bij het informeren van burgemeesters bij incidenten.
(Door het inzichtelijk maken van de informatiebehoefte van de burgemeester heeft de
-

¹ Er is sprake van Politieke gevoelheden, veel aandacht van de Pers, veel Publieke aandacht, eigen Personeel is betrokken of er is een noodzaak vanuit Professionaliteitsoogpunt

dienstdoende OVD-Bz en het beleidspiket van de politie meer feeling met de lokale omstandigheden.)

- De operationele kolommen worden getraind op politieke sensitiviteit, maatschappelijk impact en de 5P systematiek.

De 5P systematiek kan goed getraind worden bij de crisisfunctionarissen die ter plekke komen (zoals OVD's en bevelvoerders). Deze functionarissen hebben meestal geen lokale kennis. Hulpverleners ter plaatse kunnen niet alles weten. Enig begrip voor het feit dat niet altijd de goede inschatting gemaakt kan worden of de burgemeester geïnformeerd moet worden, is van belang. Ook de OVD-Bz is niet altijd op de hoogte van gevoelige zaken die spelen binnen een gemeente. Met de werkwijze in deze notitie wordt de informatiepositie van de burgemeester zo goed mogelijk geregeld, de werkwijze is echter niet feilloos.

- Na 2 jaar zal de werkgroep Acute Zorg (Bevolkingszorg) de beschreven werkwijze evalueren.

Communicatie

Na behandeling in het AB informeert Team Crisisbeheersing VNOG alle kolommen over de beschreven werkwijze.

Notitie informeren burgemeester bij incidenten

Van : Wendy Bakker & Wanda van Boven (bureau Bevolkingszorg)
Datum : 25 oktober 2022

Aanleiding:

Om in crisissituaties op passende wijze te kunnen communiceren, moeten burgemeesters goed zicht hebben op de actuele situatie in hun gemeente. Het tijdig informeren van de burgemeester bij (dreigende) crisissen is dan ook van wezenlijk belang. Een goede informatiepositie voorkomt dat burgemeesters overrompeld worden.¹

Het komt nog steeds regelmatig voor dat de burgemeester niet, niet tijdig of niet via de afgesproken werkwijze wordt geïnformeerd.

Dit komt enerzijds omdat niet alle functionarissen voldoende op de hoogte zijn van de bestaande afspraken, die betrekking hebben op opgeschaalde situaties (GRIP 1 en hoger). Anderzijds liggen er voor de niet opgeschaalde situaties (GRIP 0) geen duidelijke afspraken.

In deze notitie worden beide onderdelen verder uitgewerkt. Daarbij worden de volgende vraagstukken inzichtelijk gemaakt:

- Wat is de huidige werkwijze in opgeschaalde situaties?
- Wanneer is er sprake van een crisis in niet opgeschaalde situaties (GRIP 0)?
- Welke informatiestructuur is er nodig bij GRIP 0?
- Hoe kan de burgemeester tijdig en op de juiste wijze worden geïnformeerd?

HUDIGE WERKWIJZE BIJ GRIP 1 EN HOGER

Bij een crisis of incident biedt de (regionale) crisisorganisatie met de GRIP-structuur mogelijkheden voor informatieondersteuning aan burgemeesters. Vanaf GRIP 1 wordt de burgemeester geïnformeerd over een incident of crisis.

Bij de introductie van de functie van Officier van Dienst Bevolkingszorg (2 juni 2014) is afgesproken dat bij brandweer- en GHOR gerelateerde incidenten de burgemeester wordt geïnformeerd door deze functionaris.

De keuze destijds om de burgemeester te laten informeren door de Officier van Dienst Bevolkingszorg is gebaseerd op de volgende punten:

¹ In 2018 heeft er een onderzoek binnen de VNOG plaatsgevonden naar de "interne communicatiestructuur rondom de burgemeesters van Veiligheidsregio Noord-en Oost-Gelderland bij crisiscommunicatie tijdens crises in niet-opgeschaalde situaties". Uit dit onderzoek kwam naar voren Burgemeesters willen snel geïnformeerd worden over een (dreigende) crisis, zodat er tijdig gecommuniceerd kan worden vanuit de getroffen gemeente.

- De OvD BZ heeft een directe relatie met de collega's Adviseur crisisbeheersing (AcB) en de Communicatieadviseurs en daarmee ook met de gemeente waar het incident of de crisis zich afspeelt;
- Adviseurs Crisisbeheersing –die de rol van Officier van Dienst Bevolkingszorg invullen –kennen hun eigen burgemeester goed en kunnen goed inschatten wanneer hij/zij wil worden geïnformeerd;
- Daarbij is de OvD Brandweer gedurende het incident erg druk.

De OvD Bz is 24/7 bereikbaar en oproepbaar voor het informeren van de burgemeester. Dit in combinatie met de hierboven genoemde punten maakt de OvD Bz de meest geschikte functionaris om de informatielijn op te starten.

Hoe

De operationeel leidinggevende die ter plekke is bij het incident vraagt de Melkamer Oost Nederland (MON) om de burgemeester te informeren. De MON alarmeert hierop de Officier van Dienst Bevolkingszorg (OvD-Bz).

Door wie

De OvD-Bz informeert de burgemeester over het incident. Daarnaast informeert de OVD-Bz de Acb'er (Adviseur Crisisbeheersing) van de getroffen gemeente (indien bereikbaar) en de piketfunctionaris van crisiscommunicatie (GBT piket).

Wanneer

In 2014 is afgesproken dat bij incidenten met dodelijke slachtoffers de burgemeester wordt geïnformeerd. In 2016 is afgesproken dat de burgemeester daarnaast wordt geïnformeerd vanaf GRIP 1 of hoger) of wanneer door een van de operationeel leidinggevende aan de meldkamer wordt gevraagd om de burgemeester te informeren

Het informeren kan gaan over brandweer gerelateerde incidenten (brand/ ongeval) of GHOR incidenten (uitbraak infectieziekte). Vanaf GRIP 1 incidenten is het informeren geborgd.

GEWENSTE SITUATIE GRIP 0

Naast de bovenstaande werkwijze dient de burgemeester ook geïnformeerd te worden wanneer is er sprake van een crisis in niet opgeschaalde situaties (GRIP 0).

Bij bepaalde incidenten (GRIP 0) in een gemeente waar de regionale crisisorganisatie niet opgeschaald is, maar waar een burgemeester die situatie in zijn gemeente wel als een crisis ervaart is niet altijd duidelijk hoe de informatieondersteuning doorgaans tot stand komt en of deze voldoet aan de wensen en de behoeften van de burgemeesters.

Bij GRIP 0 gaat het om een situaties die emotioneel een grote impact kan hebben en om bestuurlijke aandacht en betrokkenheid vraagt.

Voor de criteria van het informeren van de burgemeester bij GRIP 0 kan de onderstaande 5P systematiek worden gehanteerd:

Operationeel belang:

1. Eigen **P**ersoneel betrokken is
2. Er noodzaak vanuit **P**rofessionaliteitsoogpunt

Bestuurlijk belang:

3. Er sprake is van **P**olitieke gevoeligheden
4. Er veel aandacht van de **P**ers (media) is

5. Er veel **P**ublieke aandacht is (sociaal/maatschappelijke impact)

Voorbeelden van GRIP 0 situaties zijn:

- Een woningbrand waarbij de bewoners niet terug kunnen naar de woning;
- De ontdekking van een groot drugslab;
- Een tbc uitbraak in een woonwijk;
- Een storm waarbij een heleboel bomen op omvallen staan;
- Een schietpartij in de relationele sfeer;
- Een ex-zedendelinquent die zich niet aan de afspraken hield en werd gesignaleerd door de omwonenden;
- Brand in een monumentaal pand wat een belangrijk stukje cultureel erfgoed was;
- Een badmeester die omkwam bij een ongeval waarbij de badmeester binnen de gemeente heel bekend was.

Wanneer een van de Ovd's van de diensten een dergelijke situatie signaleert, dient deze contact op te nemen met de Ovd Bz zodat de Ovd Bz de burgemeester kan informeren.

NB: Hierop is 1 uitzondering, namelijk het informeren door de politie: zie onderstaand.

Informeren door de politie

Bij incidenten waarbij de Politie gealarmeerd wordt, is het de verantwoordelijkheid van de piketfunctionaris van de politie om de burgemeester te informeren.

Voor het informeren van de burgemeester heeft de politie een beleidspiket NOG. De burgemeester wordt door de teamchef geïnformeerd bij de volgende incidenten:

- Gewonde politie-collega's
- Schietincidenten
- Pers gevoelige onderwerpen
- Politiek gevoelige onderwerpen

De piketfunctionaris van de politie doet altijd zelf een toetsvraag of de burgemeester in kennis is gesteld.

WERKWIJZE Ovd BZ INFORMEREN VAN DE BURGEMEESTER

Tijdens een incident

Een burgemeester heeft informatie nodig om een vermeende crisis in beeld te krijgen en zo te bepalen of er een crisis aan de hand is en of er sociaal maatschappelijke aspecten aan een incident zijn verbonden die aanleiding geven voor bestuurlijke aandacht. Deze informatie moet accuraat en volledig zijn.

De OVD-Bz dient nadat de pieper is gegaan, direct informatie te verzamelen over het incident. Daarna dient hij binnen een paar minuten de burgemeester te informeren.

Voor het verzamelen van informatie kan de OVD-BZ de onderstaande checklist gebruiken:

1. Exacte locatie (waar is het gebeurd, welk gebied)

2. Type incident (wat is er gebeurd)
3. Zij er gevaren voor de omgeving (wat kunnen de effecten zijn)
4. Informatie over slachtoffers (doden en/of gewonden)
5. Welke acties hebben de hulpdiensten al ondernomen.
6. Is er al gecommuniceerd (twitter, website, NL-alert)
7. Zitten er politieke/bestuurlijke aspecten aan dit incident.
8. Welke sociaal/maatschappelijke impact heeft dit incident.
9. Zijn er speciale lokale aspecten van belang bij dit incident.

Hoewel burgemeesters graag brede informatie willen hebben, is dat bij de aanvang van een crisis niet altijd mogelijk, omdat deze informatie simpelweg nog niet aanwezig is, maar gaandeweg de crisis er steeds een beter beeld ontstaat. De OVD-Bz dient de burgemeester zo snel mogelijk te informeren, ook als deze informatie nog niet volledig is. Een OVD-Bz moet zo goed mogelijk kunnen duiden wat er aan de hand is terwijl nog niet het exacte beeld geschetst kan worden, als de hoofdlijnen maar wel duidelijk zijn.

Voorbereidingen voorafgaand aan incidenten

Informatiebehoefte verschilt per gemeente

De behoefte van de VNOG-burgemeesters, loopt sterk uiteen: van burgemeesters die geïnformeerd willen worden over alle incidenten tot burgemeesters die uitsluitend bij (zeer) grote incidenten wil worden geïnformeerd.

Voor de OvD-Bz betekent dit dat er zo goed mogelijk maatwerk moet worden geleverd, afgestemd op de individuele wensen van burgemeesters.

Een burgemeester vertrouwt op het feit dat hij de juiste informatie krijgt. Het is daarom noodzakelijk dat de OVD-Bz weet welke informatie hij moeten geven. Daarnaast is het belangrijk dat een burgemeester weet welke informatie hij wenst te ontvangen.

Het raadzaam dat een burgemeester, in samenwerking met zijn eigen gemeentelijk adviseur crisisbeheersing en communicatieadviseur, vooraf inzichtelijk maakt wat zijn wensen en behoeften zijn. Hierdoor kunnen gemeenten (per cluster) uitwisselen wat voor hen sociaal maatschappelijke thema's of onderwerpen zijn die binnen hun gemeente gevoelig of interessant zijn, omtrent het krijgen van informatie en wat relevante lokale informatie.

Lokale kennis

Bij het ondersteunen van een burgemeester is kennis over de lokale context waarin een vermeende crisis zich af zou kunnen spelen van belang. Dit geldt ook voor de sociaal maatschappelijke context. Deze context verschilt per situatie en per gemeente.

Naast het inzichtelijk maken van de wensen en behoeften per gemeenten (zie "informatiebehoefte verschilt per gemeente") zal de OVD-Bz ook de eigen adviseur crisisbeheersing van de getroffen gemeenten en het piket crisiscommunicatie informeren. Indien de eigen Acb'er bereikbaar en beschikbaar is, heeft deze de lokale kennis in huis en weet welke belangen er spelen in de gemeente.

ACTIES OM DE AFGESPROKEN WERKWIJZE TE BEREIKEN

1. Operationele diensten maken de werkwijze bekend onder de operationeel functionarissen.
2. De operationele diensten trainen (politie, brandweer en GHOR) op politieke sensitiviteit en maatschappelijk impact. Tijdens de Copi-trainingen kan hier telkens specifieke aandacht aan worden besteed. Deze trainingen zijn de afgelopen jaren al aangeboden, maar het is goed om dit doorlopend te blijven doen.
3. Daarnaast kan er een training worden gegeven voor OVD's en leiders Copi door casussen te bespreken en deze door de ogen van een burgemeester te beschouwen. Hierdoor is het mogelijk om meer politieke sensitiviteit en inzicht in de maatschappelijke impact te ontwikkelen en kan er beter afgestemd wordt op de gemeentelijke belangen.
4. ACB'er maakt inzichtelijk wat de behoefte is van de burgemeester om geïnformeerd te worden en deelt dit met het cluster

Communicatieparagraaf

Voor deze notitie is input geleverd door de kolommen Bevolkingszorg, Brandweer, GHOR en Politie. Daarnaast is input opgevraagd bij een aantal burgemeesters.

Na formele besluitvorming dienen alle kolommen geïnformeerd te worden over de vastgestelde werkwijze en kan de werkwijze ingevoerd worden.